

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Prioritná os:	Prioritná os 2 – Ďalšie vzdelávanie ako nástroj rozvoja LŽ Prioritná os 4 – Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť BSK
Opatrenie:	2.1 Podpora ďalšieho vzdelávania 4.2 Zvyšovanie konkurencieschopnosti Bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a ďalšieho vzdelávania
Prijímateľ:	Metodicko-pedagogické centrum
Názov projektu:	Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov
Kód ITMS projektu:	26140230002, 26120130002
Aktivita:	2.2 Tvorba a akreditácia programov kontinuálneho vzdelávania PZ a OZ

Program kontinuálneho vzdelávania

Interpretácia literárnych textov ako čitateľský stimul

Ing. Henrieta Crkoňová
Metodicko-pedagogické centrum, Bratislava

Názov vzdelávacieho programu: Interpretácia literárnych textov ako čitateľský stimul

Zdôvodnenie vzdelávacieho programu:

Kurikulárna transformácia predmetu slovenský jazyk a literatúra zásadne zmenila sústavu vzdelávacích cieľov predmetu a jeho obsahové usporiadanie. Do popredia sa dostávajú komunikačné spôsobilosti žiakov a analytické, interpretačné zručnosti; pojmovo presýtený obsah sa zredukoval v prospech aktivít žiakov, ktorí majú v čo najväčšom rozsahu interpretačno-hodnotiacim spôsobom pracovať s jazykovými komunikátmi. Najväčší akcent sa pritom kladie na čitateľskú gramotnosť, na vlastnú tvorbu jazykových prejavov, na schopnosť interpretovať text a integrovať informácie z textu s predchádzajúcimi poznatkami a skúsenosťami, na prácu s informáciami, na schopnosť argumentovať a i. (Štátny vzdelávací program, ISCED 2, ISCED 3).

Kurikulárna prestavba nášho školského systému v zmysle Štátneho vzdelávacieho programu (ISCED 2, ISCED 3) vyžaduje kvalitnú prípravu učiteľov základných a stredných škôl v oblasti interpretácie textu.

V realizačnej rovine vzdelávania sa ako najefektívnejší ukazuje konštruktivistický prístup k učeniu, ktorý je postavený na tvorivosti žiaka, na jeho vlastnom objavovaní a získavaní vedomostí a zručností, ktoré následne modifikujú aj jeho životné postoje a hodnotový systém. Konštruktivisticky orientované učebné osnovy predmetu slovenský jazyk a literatúra sú koncipované ako *vzostupný program rozvíjania žiakových čitateľských a interpretačných zručností*, čo je spojené s osvojovaním si základných teoretických poznatkov o literárnom umení, resp. skvalitňovaním kognitívnych funkcií a esteticko-emocionálnych potenciálov žiaka (ISCED 2, ISCED 3).

Keďže ide o nové vzdelávacie ciele dané obsahovou reformou, ponúkame učiteľom možnosť absolvovať vzdelávací program, ktorý im pomôže dosiahnuť dané ciele.

Interpretácia literárneho textu spája teóriu s praxou, premieňa teoretické informácie o literárnom texte na interpretačné návyky a zručnosti, čím skvalitňuje interpretačný proces literárnej komunikácie a podnecuje žiakov k čítaniu s porozumením. Vzdelávací program podporuje plnenie špecifických cieľov literárnej výchovy: chápanie umeleckého diela ako autorovho modelu sveta a tvorbu prosociálneho hodnotového systému. Východiskom interpretácie je čitateľský zážitok, ktorý má podnietiť záujem žiakov dekódovať súvislosti výstavby (kompozície) lyrického a epického textu, pochopiť a vyjadriť zmysel diela, jeho ľudské (filozofické, etické, humanistické a pod.) posolstvo. Ide o dešifrovanie významových a estetických posolstiev umeleckého slova. Prostredníctvom čitateľského zážitku a následnej explikácie a analýzy jednotlivých literárnych diel, alebo ich častí, ponúka vzdelávací program možnosť zvýšiť čitateľskú empiriu v súčasnej školskej praxi.

Podnetom na vytvorenie vzdelávacieho programu boli aj závery a odporúčania medzinárodných výskumov úrovne čitateľskej gramotnosti u žiakov SR. Podľa výsledkov medzinárodného merania PISA 2009 je úroveň čitateľskej gramotnosti žiakov SR pod priemerom krajín OECD.

Štátna školská inšpekcia zistila a konštatovala tieto nedostatky v oblasti interpretácie a práce s textom: viac ako na tretine vyučovacích hodín (35 %) sa nevyskytovala žiadna práca s literárnym textom, prípadne sa neúčelne obmedzila len na jeho prečítanie alebo mechanické reprodukovanie obsahu textu; absentuje dôsledne premyslená, systematická a sústavná práca s literárnym textom, čo negatívne vplyva na rozvíjanie niektorých kompetencií žiakov, najmä komunikačných, poznávacích a sociálnych; viacerí vyučujúci pri práci s textom improvizovali, volili málo účinné motivačné a aktivizujúce postupy práce s literárnym textom, čím nevytvárali zodpovedajúci priestor na prejavenie tvorivosti, analytických schopností a kritického myslenia žiakov; žiaci nevedeli dostatočne kultivovane, súvisle a bez pomoci interpretovať obsah literárneho textu, nevedeli ucelene vyjadriť vlastný názor a postoj v nadväznosti na prečítaný či vypočutý text.

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

Štátna školská inšpekcia odporúča venovať pozornosť vzdelávaniu učiteľov v oblasti rozvoja čitateľskej gramotnosti, interpretácie a práce s textom. Zdôrazňuje, aby učitelia prostredníctvom cielene vybraných textov stimulovali žiakov na prezentovanie ich hodnotových postojov a posilňovali výchovnú funkciu školy (Správa o stave rozvíjania čitateľskej gramotnosti na 2. stupni v základných školách v SR v školskom roku 2011/2012, Rozvíjania čitateľskej gramotnosti na gymnáziu a strednej odbornej škole v SR v školskom roku 2011/2012, www.ssiba.sk).

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky v Pedagogicko-organizačných pokynoch na školský rok 2012/2013 taktiež odporúča na hodinách slovenského jazyka a literatúry formovať kladný vzťah žiakov ku knihe a k literatúre, venovať zvýšenú pozornosť čítaniu s porozumením a kladť dôraz na rozvíjanie jazykového prejavu (Pedagogicko-organizačné pokyny na školský rok 2012/2013).

Vzdelávací program reflektuje všetky zistené skutočnosti a ponúka pedagogickým zamestnancom aktualizáciu ich profesijných zručností v oblasti interpretácie literárneho textu.

Druh kontinuálneho vzdelávania:

Aktualizačné vzdelávanie

Forma kontinuálneho vzdelávania:

Kombinovaná – prezenčná a dištančná

Ciele vzdelávacieho programu:

Hlavný cieľ:

Rozšíriť a aktualizovať profesijné kompetencie učiteľa v oblasti implementácie nových poznatkov interpretácie literárneho textu do vyučovacieho procesu v základných a stredných školách.

Špecifické ciele:

- Rozvíjať kompetencie implementovať aktualizované poznatky a získané zručnosti v oblasti interpretácie literárneho textu do konkrétnych vyučovacích hodín vyučovacieho predmetu slovenský jazyk a literatúra zameraných na zvýšenie úrovne efektívneho literárneho vnímania a čítania z hľadiska interpretačných postupov.
- Prehĺbiť interpretačné zručnosti zamerané na literárnovednú a jazykovednú interpretáciu prozaických textov.
- Prehĺbiť interpretačné zručnosti zamerané na interpretáciu lyrického textu.
- Rozšíriť schopnosti naprojektovať a realizovať vyučovacie hodiny zamerané na interpretáciu prozaických a lyrických diel formou zážitkového učenia.
- Rozšíriť spôsobilosť vybrať a použiť vhodné didaktické prostriedky a metódy podporujúce porozumenie umeleckého textu, stimulujúce čitateľské skúsenosti a podporujúce procesy učenia sa žiakov.
- Prehĺbiť kompetencie o spôsobilosť zhodnotiť svoje postupy v oblasti interpretácie literárneho textu.

Obsah vzdelávacieho programu:

Modul 1 Literárna komunikácia a interpretácia literárneho textu

Modul 2 Interpretácia prozaického textu

Modul 3 Interpretácia lyrického textu

Modul 4 Komplexná interpretácia literárneho textu ako čitateľský stimul

Téma	Forma	Časový rozsah
Modul 1 Literárna komunikácia a interpretácia literárneho textu A. Explikácia primárneho pojmoslovia - Literárna komunikácia, literárna metakomunikácia, textotvorný proces, recepcia, čitateľský zážitok, čitateľský vkus, estetický zážitok, katarzia, funkcia a hodnota umeleckého textu - Interpretačný proces, príprava na interpretáciu, metodika interpretácie, interpretátor - Typológia interpretácií: podľa typu príjemcu, podľa charakteru medzitekstového nadväzovania, podľa interpretačného cieľa a i. - Interpretačné postupy: literárnovedné a jazykovedné postupy (od jazyka k téme, od témy k jazyku) B. Tvorivá platforma Praktické aktivity zamerané na interpretáciu pripravených ukážok literárnych textov z hľadiska interpretačných postupov a zážitkové učenie – skupinová práca	prezenčná prezenčná prezenčná prezenčná prezenčná	1 1 1 1 4
Modul 2 Interpretácia prozaického textu A. Čitateľská empiria prozaického textu v súčasnej školskej praxi - Kompozičné štýly v prozaickom texte, zobrazovací aspekt textu - Jazykové štýly v prozaickom texte, projekcia jazykových rovín v prozaickom texte: výrazové prostriedky lexikálnej, morfosyntaktickej a zvukovej roviny jazykového systému - Čitateľsko-stimulujúce metódy a formy práce s epickým textom. B. Tvorivá platforma Praktické aktivity zamerané na literárnovednú a jazykovednú interpretáciu pripravených ukážok prozaických textov a zážitkové učenie – skupinová práca Dištančná forma Zadanie: Výber dvoch literárnych textov (prozaického a lyrického) vhodných na interpretáciu a praktické využitie v edukačnom procese Výstup z dištančnej formy: Dva literárne texty (prozaický a lyrický) vhodné na interpretáciu a praktické využitie v edukačnom procese. Formát A4, v rozsahu vybraných ukážok Spätná väzba: Posúdenie vhodnosti výberu textov (elektronickou formou)	prezenčná prezenčná prezenčná prezenčná	3 3 4 6 2
Modul 3 Interpretácia lyrického textu A. Čitateľská empiria lyrického textu v súčasnej školskej praxi - Kompozičné štýly v lyrickom texte, semiotický aspekt textu, ikonickosť - Interpretácia nálady, emocionálneho zafarbenia básne; lyrický subjekt a umelecký obraz - Jazykové štýly v lyrickom texte - Čitateľsko-stimulujúce metódy a formy práce s lyrickým textom B. Tvorivá platforma	prezenčná prezenčná prezenčná prezenčná	1 1 1 1

Praktické aktivity zamerané na interpretáciu pripravených ukážok lyrických textov a zážitkové učenie – skupinová práca	prezenčná	4
Dištančná forma Zadanie: Príprava na interpretáciu vybraných literárnych textov (filologická, textologická a historiografická), kumulácia materiálov Výstup z dištančnej formy: Zosumarizovanie materiálov potrebných na interpretáciu vybraných literárnych textov a ich selekcia (zoznam materiálov, formát A4, rozsah cca 2 normostrany) Spätná väzba: Posúdenie kompletnosti a vhodnosti/nevhodnosti vyselektovaných materiálov (elektronickou formou)	dištančná	4
Modul 4 Komplexná interpretácia literárneho textu ako čitateľský stimul A. Kontextovosť interpretácie literárneho textu - Estetická interakcia obsahu a formy, interpretácia myšlienkovvej a estetickej zameranosti diela - Chyby v interpretácii literárneho textu - Návrh modelovej koncepcie vyučovacej hodiny s praktickým využitím interpretácie literárneho textu stimulujúcej čitateľskú skúsenosť	prezenčná prezenčná prezenčná	2 2 2
Dištančná forma Zadanie: Naprojektovanie a realizácia dvoch vyučovacích hodín zameraných na interpretáciu literárnych textov, resp. literárnych diel: a) prozaických, b) lyrických. Výstup z dištančnej formy: Realizácia dvoch vyučovacích hodín zameraných na interpretáciu literárnych textov, resp. literárnych diel: prozaických a lyrických. Spracované metodické postupy realizovaných hodín. Formát A 4, rozsah cca 2 normostrany na každú vyučovaciu hodinu.	dištančná	8
B. Tvorivá platforma – spätná väzba Prezentácia zrealizovaných vyučovacích hodín (z dištančnej formy), tímová analýza a explikácia jednotlivých prezentácií, dedukcia korekcií na zefektívnenie použitia interpretácie literárnych textov v školskej praxi.	prezenčná	8
SPOLU hodín: 60, z toho 46 prezenčne, 14 dištančne		

Profil absolventa: Absolvent vzdelávacieho programu **Interpretácia literárnych textov ako čitateľský stimul** má kompetencie implementovať aktualizované poznatky z oblasti interpretácie literárnych (epických a lyrických) textov do vyučovacieho predmetu slovenský jazyk a literatúra, vie aplikovať literárnovedné a jazykovedné postupy na vyučovacej hodine, vie projektovať a realizovať vyučovacie hodiny zamerané na interpretáciu prozaických a lyrických diel formou zážitkového učenia s využitím moderných interpretačných metód, dokáže so žiakmi tvorivo pracovať s literárnym textom a podnietiť ich k čítaniu.

Rozsah vzdelávacieho programu:

60 hodín z toho 46 hodín prezenčne a 14 hodín dištančne

Trvanie vzdelávacieho program:

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

najviac 10 mesiacov

Bližšie určená kategória, podkategória pedagogických zamestnancov, kariérový stupeň, kariérová pozícia:

Kategória pedagogických zamestnancov:

učiteľ

Podkategórie pedagogických zamestnancov:

- učiteľ pre nižšie stredné vzdelávanie (učiteľ druhého stupňa základnej školy)
- učiteľ pre nižšie stredné odborné vzdelávanie, stredné odborné vzdelávanie, úplné stredné všeobecné vzdelávanie, úplné stredné odborné vzdelávanie a učiteľ pre vyššie odborné vzdelávanie (učiteľ strednej školy),
- učiteľ pre kontinuálne vzdelávanie

Kariérový stupeň: samostatný pedagogický zamestnanec, pedagogický zamestnanec s prvou atestáciou, pedagogický zamestnanec s druhou atestáciou

Kariérová pozícia: -

Vyučovaci predmet: slovenský jazyk a literatúra

Podmienky pre zaradenie uchádzačov:

Program kontinuálneho vzdelávania je určený pre kategóriu učiteľa, ktorý spĺňa kvalifikačné predpoklady na vyučovanie aprobovaného predmetu slovenský jazyk a literatúra v súlade s vyhláškou MŠ SR č. 437/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov a ktorý má absolvovaných aspoň šesť mesiacov pedagogickej činnosti.

Spôsob prihlasovania: Písomná prihláška na kontinuálne vzdelávanie podpísaná uchádzačom.

Spôsob preukázania príslušnosti k cieľovej skupine:

Riaditeľ školy na prihláške potvrdzuje zaradenie pedagogického zamestnanca do kategórie, podkategórie a kariérového stupňa. Riaditeľovi školy potvrdzuje prihlášku zriaďovateľ.

Ak riaditeľ školy nepotvrdí zaradenie pedagogického zamestnanca do kategórie, podkategórie a kariérového stupňa, posúdi poskytovateľ oprávnenie na zaradenie pedagogického zamestnanca na základe príslušných dokumentov, ktoré pedagogický zamestnanec predloží poskytovateľovi.

Spôsob ukončovania vzdelávacieho programu:

Vzdelávací program sa ukončuje záverečnou prezentáciou pred účastníkmi vzdelávania a lektorom aktualizácie vzdelávania.

Požiadavky na ukončovanie vzdelávacieho programu

1. Účasť najmenej 80 % z celkového rozsahu prezenčnej formy vzdelávania.
2. Splnenie všetkých úloh z dištančnej formy vzdelávania.
3. Úspešné vykonanie záverečnej prezentácie. Obsah prezentácie: Metodický postup dvoch zrealizovaných vyučovacích hodín a ich prípadných korekcií zameraných na využitie interpretácie lyrického a epického literárneho textu v predmete slovenský jazyk a literatúra vo forme powerpointovej prezentácie, v rozsahu cca 10 - 15 snímok.

Personálne zabezpečenie

Lektori vzdelávacieho programu: učiteľ pre kontinuálne vzdelávanie, vysokoškolský učiteľ, učiteľ s druhou atestáciou s aprobáciou slovenský jazyk a literatúra. Lektori musia spĺňať podmienky Čl. 2 bodu 12 Smernice 18/2009-R.

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

Garant vzdelávacieho programu: PhDr. Ingrid Nosková, PhD., učiteľka pre kontinuálne vzdelávanie s druhou atestáciou a s aprobáciou slovenský jazyk a literatúra. Metodicko-pedagogické centrum, regionálne pracovisko Banská Bystrica, Horná 97. Garant spĺňa požiadavky § 43 ods. 4 a 5 zákona č. 317/2009 Z. z v znení neskorších predpisov.

Finančné, materiálne, technické a informačné zabezpečenie:

Financovanie vzdelávacieho programu:

Náklady spojené so vzdelávaním budú financované z národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov a prostriedkov rozpočtu MPC. V prípade viacdňových vzdelávacích podujatiach bude ubytovanie a stravovanie hradené iba z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Cestovné náklady účastníka vzdelávania hradí vysielajúca organizácia, resp. účastník sám.

Materiálne zabezpečenie:

Prezenčné vybavenie (tabuľa, flipchartový papier, fixky).

Učebné zdroje (študijné texty, pracovné listy) k jednotlivým modulom a témam budú spracované garantom vzdelávania.

Literatúra k jednotlivým modulom a témam bude účastníkom odporúčaná lektormi vzdelávania.

Technické a informačné zabezpečenie:

Notebook, dataprojektor.

Návrh počtu kreditov:

Spolu 14 kreditov.

12 kreditov za rozsah vzdelávania, 2 kredity za spôsob ukončenia vzdelávania.